Andhra Pradesh — Summative Assessment 1 (SA1), 2026-27

Class X — తెలుగు (ప్రథమ భాష) — Telugu First Language

సమాధాన సూచిక — సెట్ 2 (Answer Key — Set 2)

For: మాదిరి ప్రశ్నాపత్రం – 2 **Max. Marks: 100**

Notes for valuers

- వ్యాసరూప ప్రశ్నలకు (8 మా.) ముఖ్యాంశాలు ఇవ్వబడ్డాయి; విద్యార్థి సొంత మాటల్లో అదే భావం ఉంటే పూర్తి మార్కులు ఇవ్వాలి.
- ప్రతిపదార్థం (Q 1): పదాల అర్థాలకు 6 మా., భావానికి 2 మా.
- సృజనాత్మక ప్రశ్న (Q 30): ఆకృతి/ప్రక్రియ 2, విషయం 4, భాష 2.

I. అవగాహన 60

1. (అ) ప్రతిపదార్థం: *[8]*

సుమతీ = మంచి బుద్ధి గలవాడా!; ఎప్పుడు = ఎల్లప్పుడూ; తప్పులు = దోషాలను; వెదకెడు = వెతికే ఆ + పురుషుని = ఆ మనిషిని; కొలువ గూడదు = సేవించకూడదు; అది ఎట్లన్నన్ = అది ఎలాగంటే సర్పంబు = పాము యొక్క; పడగ నీడను = పడగ నీడలో; కప్ప = కప్ప; వసియించినట్లు = నివసించినట్లు; కదరా = కదా

భావం: ఎప్పుడూ తప్పులు వెతికే యజమాని దగ్గర పని చేయడం, పాము పడగ నీడలో కప్ప బతికినట్లు ప్రమాదకరం.

1. (ఆ) ప్రతిపదార్థం: *[8]*

విశ్వదాభిరామ = విశ్వదాభిరాముడా!; వినురవేమ = వేమా విను
అనగననగ = పాడగా పాడగా; రాగము = సంగీతం; అతిశయిల్లుచు నుండు = మెరుగుపడుతుంది
తినగ తినగ = తింటూ ఉంటే; వేము = వేప; తియ్యనుండు = తియ్యగా అనిపిస్తుంది
సాధనమున = అభ్యాసం వల్ల; ధరలోన = భూమిపై; పనులు సమకూరు = పనులు నెరవేరుతాయి

భావం: పాడగా పాడగా రాగం, తినగా తినగా వేప తియ్యగా మారినట్లు — నిరంతర సాధనతో ఏ పనైనా సాధ్యమవుతుంది.

2. అ) ఎల్లమ్మ ప్రతిరోజూ పండ్ల గంప నెత్తిన పెట్టుకొని తెచ్చేది. *[4 × 2]*
ఆ) ఎల్లమ్మ ఒకరోజు రాకపోయినా రచయిత్రికి ఏదో వెలితిగా అనిపించేది.
ఇ) ఏడ్చి ఏడ్చి ఆమె కళ్ళు ఉబ్బిపోయాయి; నిలబడటానికి కూడా ఓపిక లేనట్లుంది.
ఈ) ఉదా: ఎల్లమ్మ పది రోజులు ఎందుకు రాలేదు? / ఎల్లమ్మ ఏడవడానికి కారణం ఏమిటి?

3. అ) ఈ సంఘటన రామాయణంలోని బాలకాండకు చెందినది. *[4 × 2]*
ఆ) ఈ సంఘటన రామాయణంలోని అయోధ్యకాండకు చెందినది.
ఇ) ఈ సంఘటన రామాయణంలోని అరణ్యకాండకు చెందినది.
ఈ) ఈ సంఘటన రామాయణంలోని కిష్కింధకాండకు చెందినది.

4. 'రాజధర్మం' పాఠ్యభాగం శ్రీకృష్ణదేవరాయలు రచించిన 'ఆముక్తమాల్యద' (విష్ణుచిత్తీయం) నుండి గ్రహించబడింది. *[4]*
వీరు విజయనగర సామ్రాజ్యాధిపతి (క్రీ.శ. 1509–1529); 'ఆంధ్రభోజుడు', 'సాహితీ సమరాంగణ సార్వభౌముడు' బిరుదులు.
వీరి ఆస్థానంలో అష్టదిగ్గజ కవులు ఉండేవారు.
'దేశభాషలందు తెలుగు లెస్స' అని తెలుగు గొప్పదనాన్ని చాటారు.

5. ‘జీవని’ ప్రత్యేక అవసరాలు గల ఒక పాప, ఆమె తల్లి లలితల కథ. *[4]*
అలాంటి పిల్లల తల్లిదండ్రులు ఎదుర్కొనే వేదన, సమాజం చూపే వివక్ష ఈ పాఠ నేపథ్యం.
విశ్వనాథం దంపతుల అనుభవం ద్వారా ప్రేమ, ఓపిక, శిక్షణతో అలాంటి పిల్లలు కూడా గౌరవంగా బతకగలరని రచయిత తెలియజేశారు.
సమాజం సానుభూతితో చేయూత నివ్వాలన్నది పాఠ సందేశం.

6. భరతుడు దశరథుడు, కైకేయిల కుమారుడు. *[4]*
తల్లి కోరిన రాజ్యాన్ని తిరస్కరించి, రాముని తిరిగి తీసుకురావడానికి అడవికి వెళ్ళాడు.
రాముని పాదుకలను సింహాసనంపై ఉంచి నందిగ్రామం నుండి ప్రతినిధిగా పాలించాడు.
అన్నపట్ల అపార భక్తి, త్యాగం, ధర్మనిష్ఠ, నిస్వార్థత అతని గుణాలు.

7. అ) వనం = అడవి ఆ) అ) ఆదేశం *[2 × 1]*

8. అ) చంద్రుడు = శశి, సుధాకరుడు, నిశాకరుడు, ఇందుడు (ఏవైనా రెండు) ఆ) అ) కుసుమం, సుమం *[2 × 1]*

9. అ) విద్దె — విద్య ఆ) అ) ఆకసం *[2 × 1]*

10. అ) గుణం = స్వభావం, అల్లెత్రాడు, దారం (ఏవైనా రెండు) ఆ) అ) చేయి, పన్ను, కిరణం *[2 × 1]*

11. అ) భాస్కరుడు = కాంతిని కలుగజేయువాడు (సూర్యుడు) ఆ) అ) మరణంతో కూడినది (యుద్ధం) *[2 × 1]*

12. అ) దేవ + ఇంద్రుడు (గుణ సంధి)

13. సూర్యోదయం (గుణ సంధి)

14. అ) సవర్ణదీర్ఘ సంధి (హిమ + ఆలయం)

15. ఆ) దేశమునందు భక్తి (సప్తమీ తత్పురుష సమాసం)

16. అ) ద్విగు సమాసం (మూడు లోకాలు)

17. రాముడు అడవికి వెళ్ళాడు.

18. ఆమె పాట పాడలేదు.

19. అన్న డాక్టరు, తమ్ముడు ఇంజనీరు. (‘మరియు’ వంటి సంయోజకంతో రాసినా సరే)

20. లలిత బస్సు దిగి ఇంటికి నడిచింది.

21. ఆ) హనుమంతునిచే లంక దహించబడింది.

22. నన్ను రేపు రమ్మని గురువుగారు నాతో అన్నారు. (‘మమ్మల్ని రేపు రమ్మని ...’ కూడా సరే)

23. చేదర్థక వాక్యం (‘కురిస్తే’ — షరతును తెలుపుతుంది)

24. అ) సందేహార్థకం

25. ఉదా: వర్షాలు కురవక పంటలు పండలేదు. / బాగా చదవడం వల్ల పరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడయ్యాడు.

II. సున్నితత్వం 20

26. అ) ‘రాజధర్మం’ — ముఖ్యాంశాలు: *[8]*

- యామునాచార్యులు రాజుకు రాజనీతిని బోధించారు.
- రాజు ప్రజలను కన్నబిడ్డల్లా కాపాడాలి; ధర్మంగా, న్యాయంగా పాలించాలి.
- హితులు, హితాహితులు, అహితులను గుర్తించి జాగ్రత్తగా వ్యవహరించాలి.
- సమయం చూసి దోషులను దండించాలి; నమ్మకమైన, సమర్థులైన మంత్రులను నియమించాలి.
- చెరువులు, కాలువలు తవ్వించి వ్యవసాయాన్ని, వ్యాపారాన్ని ప్రోత్సహించాలి; పన్నులు న్యాయంగా ఉండాలి.

www.educationobserver.com

• ప్రజల సుఖమే రాజు సుఖం.

26. ఆ) 'జలియన్‌వాలా బాగ్' — కవి ఆవేదన (ముఖ్యాంశాలు): *[8]*

• 1919 ఏప్రిల్ 13న అమృతసర్‌లో శాంతియుతంగా సమావేశమైన ప్రజలపై జనరల్ డయ్యర్ కాల్పులు జరిపించాడు.

• నిరాయుధులైన స్త్రీలు, పిల్లలు, వృద్ధులు వందలాది మంది మరణించారు; బయటకు పోయే దారి లేదు.

• ఆ రక్తపాతం చూసి కవి హృదయం ద్రవించింది; బ్రిటిష్ పాలకుల క్రౌర్యాన్ని ఖండించాడు.

• ఆ వీరుల త్యాగమే స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి స్ఫూర్తి అయిందని కవి కొనియాడాడు.

• వారి బలిదానాన్ని మరువకూడదని, దేశభక్తిని నిలుపుకోవాలని సందేశం.

27. అ) 'బతుకుగంప' — ఎల్లమ్మ జీవనపోరాటం (ముఖ్యాంశాలు): *[8]*

• ఎల్లమ్మ పండ్ల గంప నెత్తిన పెట్టుకొని వీధివీధి తిరిగి అమ్ముకుని బతికే శ్రమజీవి.

• కుటుంబాన్ని పోషించడానికి రోజంతా కష్టపడింది; పిల్లల భవిష్యత్తు కోసం తపన.

• ఎండ, వాన లెక్కచేయక కష్టపడింది; ఆత్మగౌరవంతో ఎవరి దగ్గరా చేయి చాచలేదు.

• కష్టాలు ఎదురైనా — కన్నీళ్లు పెట్టుకున్నా — మళ్ళీ గంప ఎత్తుకొని బతుకు పోరాటం కొనసాగించింది.

• సందేశం: శ్రమ, ఆత్మవిశ్వాసం, స్త్రీ శక్తి. (పాఠంలోని వివరాల ఆధారంగా మూల్యాంకనం చేయాలి.)

27. ఆ) 'కన్యాశుల్కం' — సందేశం (ముఖ్యాంశాలు): *[8]*

• గురజాడ అప్పారావు గారు వ్యావహారిక భాషలో రాసిన తొలి సాంఘిక నాటకం.

• కన్యాశుల్కం (డబ్బు తీసుకొని చిన్నపిల్లలను ముసలివారికిచ్చి పెళ్ళి చేయడం) వంటి దురాచారాన్ని విమర్శించారు.

• బాల్య వివాహాలు, వితంతు సమస్యలు, మూఢనమ్మకాలు, అజ్ఞానాన్ని గిరీశం, మధురవాణి, రామప్పపంతులు వంటి పాత్రల ద్వారా వ్యంగ్యంగా చూపారు.

• స్త్రీ విద్య, సంఘ సంస్కరణ అవసరాన్ని చాటారు.

• సందేశం: దురాచారాలను విడిచి, మానవత్వంతో, వివేకంతో సమాజాన్ని మార్చుకోవాలి.

28. అతిశయోక్తి అలంకారం. *[2]*

లక్షణం: ఒక విషయాన్ని ఉన్నదానికంటే ఎక్కువ చేసి (గొప్పగా) చెప్పడం అతిశయోక్తి.
మేడలు ఆకాశాన్ని తాకుతున్నాయని ఎత్తును గొప్పగా చెప్పడం వల్ల ఇది అతిశయోక్తి.

29. ఎ వ్వ ని | చే జ నిం | చు జ గ | మె వ్వ ని | లో ప ల | నుం డు లీ | న మై *[2]*

U I I | U I U | I I I | U I I | U I I | U I U | I U

భ | ర | న | భ | భ | ర | వ (లగ) → ఇది ఉత్పలమాల పద్యపాదం.

III. సృజనాత్మకత 20

30. అ) నివాళి ప్రసంగ పాఠం — ముఖ్యాంశాలు: *[8]*

• సభాసదులకు అభివాదం; సందర్భం (స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం) ప్రస్తావన.

• జలియన్‌వాలా బాగ్ సంఘటన — తేదీ, స్థలం, అమాయకుల బలిదానం.

• ఆ త్యాగం స్వాతంత్ర్యోద్యమంపై చూపిన ప్రభావం.

• యువత బాధ్యత — దేశభక్తి, ఐక్యత, సేవ; అమరవీరులకు జోహార్లు.

• ముగింపు: 'జైహింద్'; కృతజ్ఞతలు.

30. ఆ) కరపత్రం — ముఖ్యాంశాలు: *[8]*

• శీర్షిక (ఉదా: 'బాల్య వివాహాలు వద్దు — బాలికల చదువు ముద్దు').

www.educationobserver.com

• బాల్య వివాహాల వల్ల ఆరోగ్య, విద్యా, సామాజిక నష్టాలు; చట్టప్రకారం నేరం (అమ్మాయికి 18, అబ్బాయికి 21 సంవత్సరాలు).
• కన్యాశుల్కం పాఠం స్ఫూర్తి; బాలికలను చదివించాలనే పిలుపు.
• సమాచారం ఇవ్వవలసిన చోట్లు (చైల్డ్‌లైన్ 1098); నినాదాలు; 'ఇట్లు' — విడుదల చేసినవారు, తేదీ.

31. అ) శ్రీరాముడు అడవికి వెళ్ళిన సందర్భం (అయోధ్యకాండ) — ముఖ్యాంశాలు: *[8]*
• దశరథుడు రామునికి పట్టాభిషేకం చేయాలని నిర్ణయించాడు; అయోధ్య అంతా సంబరం.
• మంథర మాటలు విని కైకేయి మనసు మారింది.
• పూర్వం దశరథుడు ఇచ్చిన రెండు వరాలను కోరింది — భరతునికి పట్టాభిషేకం, రామునికి పదునాలుగేళ్ళ వనవాసం.
• దశరథుడు దుఃఖించినా మాట తప్పలేకపోయాడు.
• పితృవాక్య పరిపాలన కోసం రాముడు సంతోషంగా అంగీకరించి, సీతా లక్ష్మణ సమేతంగా అడవికి బయలుదేరాడు.

31. ఆ) శ్రీరామ సుగ్రీవుల మైత్రి (కిష్కింధకాండ) — ముఖ్యాంశాలు: *[8]*
• వాలి భయంతో సుగ్రీవుడు ఋష్యమూక పర్వతంపై ఉన్నాడు.
• సీతాన్వేషణలో వచ్చిన రామలక్ష్మణులను చూసి, వారి వివరాలు తెలుసుకోవడానికి హనుమంతుని పంపాడు.
• హనుమంతుడు సన్యాసి రూపంలో వారిని కలిసి, మధురంగా మాట్లాడి పరిచయం చేసుకున్నాడు.
• రామలక్ష్మణులను భుజాలపై ఎక్కించుకొని సుగ్రీవుని వద్దకు తీసుకువెళ్ళాడు.
• అగ్నిసాక్షిగా రామ సుగ్రీవులు మైత్రి చేసుకున్నారు — వాలిని చంపుతానని రాముడు, సీతను వెతికిస్తానని సుగ్రీవుడు మాట ఇచ్చారు.

32. చెవిన పెట్టు (శ్రద్ధగా విని పాటించడం) *[2]*

33. సుగ్రీవాజ్ఞ — తిరుగులేని ఆజ్ఞ / తప్పకుండా పాటించవలసిన ఆదేశం అనే అర్థంలో ఉపయోగిస్తారు.
ఉదా: 'ప్రధానోపాధ్యాయుల మాట మాకు సుగ్రీవాజ్ఞ.' *[2]*

* * *

www.educationobserver.com